Valiokunnan lausunto LiVL 10/2017 vp– U 50/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin muuttaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin muuttaminen) (U 50/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevan direktiivin muuttaminen) (U 50/2016 vp): Liikenne- ja viestintävaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 6/2017 vp — U 50/2016 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Tanja Müller, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Mirka Meres-Wuori, liikenne- ja viestintäministeriö
- kulttuuriasiainneuvos Laura Mäkelä, opetus- ja kulttuuriministeriö
- yhteiskuntasuhteiden ja kansainvälisten asioiden päällikkö Marit Ingves, Yleisradio
- mediasääntelypäällikkö Kirsi-Marja Okkonen, Yleisradio
- yhteiskuntasuhdejohtaja Petra Wikström, MTV Oy
- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- lakimies Jussi Mäkinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Viitetiedot

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta lausunnon LiVL 17/2016 vp.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2017 vp

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi sisältää nykyisellään säännöt sekä televisiolähetystoiminnalle että tilattaville audiovisuaalisille mediapalveluille. AVdirektiivillä on luotu pohja audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisille sisämarkkinoille. Sillä on yhdenmukaistettu audiovisuaalialaa koskevia jäsenvaltioiden sääntöjä ja helpotettu audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista kaikkialla EU:ssa alkuperämaan periaatteen pohjalta. Direktiiviehdotuksen taustalla on audiovisuaalisen median nopeasti muuttunut toimintaympäristö, jossa televisiopalvelut ja internetin välityksellä tarjottavat mediapalvelut lähentyvät jatkuvasti toisiaan. Direktiiviehdotuksen tavoitteina on parantaa kuluttajien ja alaikäisten suojelua, taata mediatoimijoille tasavertaiset toimintaedellytykset, säilyttää sisämarkkinoiden eheys, parantaa oikeusvarmuutta sekä yksinkertaistaa lainsäädäntöä.

Komissio ehdottaa direktiivin soveltamisalan laajentamista siten, että se kattaisi tietyiltä osin sellaiset videonjakoalustat, joilla ei ole toimituksellista vastuuta sivustoilleen tallennetusta sisällöstä, mutta jotka organisoivat kyseistä sisältöä eri tavoin. Jäsenvaltiot velvoitettaisiin jatkossa varmistamaan, että videonjakoalustat ottavat vastuualueellaan mieluiten yhteissääntelyn keinoin käyttöön asianmukaiset toimenpiteet i) alaikäisten suojelemiseksi haitalliselta sisällöltä ja ii) kaikkien kansalaisten suojelemiseksi väkivaltaan tai vihaan yllyttämiseltä. Komissio ehdottaa lisäksi mainonnan määrällisen sääntelyn joustavoittamista lineaaristen televisiolähetysten osalta sekä lisää joustoa tuotesijoitteluun ja sponsorointiin koskien kaikkia audiovisuaalisia mediapalveluita.

Direktiiviehdotuksessa tilausvideopalvelut velvoitettaisiin varaamaan eurooppalaisille teoksille vähintään 20 prosentin osuus ohjelmavalikoimissa ja varmistamaan niille riittävä näkyvyys. Jäsenvaltiot voisivat myös velvoittaa lainkäyttövaltaansa kuuluvat tilattavien audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoajat osallistumaan eurooppalaisten teosten tuotannon rahoitukseen, myös sisältöön tehtävien suorien sijoitusten ja kansallisiin rahastoihin suoritettavien osuuksien avulla. Jäsenvaltiot voisivat edellyttää tällaisia rahoitusosuuksia myös tilattavien audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoajilta, joiden kohdeyleisöt sijaitsevat niiden alueella, mutta jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin.

Valtioneuvoston kanta

Tässä perusmuistiossa täsmennetään aikaisempia (U-kirjelmä U 50/2016 vp ja U-jatkokirjelmä UJ 35/2016 vp) Suomen kantoja. Aiempia kantoja toistetaan vain siltä osin kuin se on asiayhteyden kannalta tarkoituksenmukaista. Neuvottelutilanne huomioon ottaen tarve yksityiskohtaisemmille kannoille tai kantojen tarkistukselle koskee direktiivin soveltamisalan laajentamista videonjakoalustoihin, tilausvideopalveluita koskevia eurooppalaisten teosten kiintiötä ja rahoitusosuuksia sekä mainonnan sääntelyä ja rahapelimainontaa.

Suomi suhtautuu alkuperäisen yleiskantansa mukaisesti edelleen myönteisesti direktiivin uudelleentarkasteluun muuttuneessa toimintaympäristössä ja tukee digitaalisten sisämarkkinoiden edistämistä. Suomi pitää tärkeänä tavoitteena audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan sääntе-

lyn yhdenmukaistamista ottaen huomioon markkinoilla, kulutuksessa ja teknologiassa tapahtuneet muutokset. Suomi on U-kirjelmässä vahvistetun kannan mukaisesti suhtautunut varauksellisesti esityksiin, joilla perinteisiä televisiopalveluita ja internetin välityksellä tarjottavia mediapalveluita koskevan sääntelyn välistä epäsuhtaa pyritään korjaamaan siten, että internetin välityksellä tarjottaville mediapalveluille asetetaan uusia, yksityiskohtaisia velvoitteita. Mediapalveluita koskevan sääntelyn välistä epäsuhtaa tulisi Suomen kannan mukaan korjata ensisijaisesti purkamalla vanhaa televisiosääntelyä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että sääntely tulee kevenemään joiltakin osin, mutta pääosa muutosehdotuksista tähtää edelleen sääntelyn lisäämiseen Suomen yleiskannan vastaisesti.

Suomi on lähtökohtaisesti vastustanut direktiivin soveltamisalan laajentamista videonjakoalustoihin erityisesti siitä syystä, että direktiivin soveltamisalaan kuuluu tällä hetkellä vain sellaisia av-palveluita, joissa palveluntarjoajalla on ohjelmasisällöstä toimituksellinen vastuu. Av-direktiivi on sektorikohtainen direktiivi, jolla ei voida ratkaista kaikkia sähköiseen viestintään liittyviä ongelmia.

Komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan direktiivin soveltamisalaa laajennettaisiin harkiten Youtuben kaltaisiin suuriin videonjakoalustoihin siten, että videonjakoalustoja koskisivat ainoastaan alaikäisten suojelua ja vihapuhetta koskevat artiklat. Useat jäsenvaltiot ovat kuitenkin neuvoston työryhmässä kannattaneet direktiivin soveltamisalan laajentamista huomattavasti komission alkuperäistä ehdotusta pidemmälle. Puheenjohtajamaa on kompromissiesityksessään ehdottanut soveltamisalan laajentamista sosiaalisen median palveluihin ja Periscopen kaltaisiin streamingpalveluihin sekä ehdottanut direktiivin mainonnan sääntelyä koskevien yleissääntöjen soveltamista myös videonjakoalustoihin. Suomi on vastustanut puheenjohtajamaan ehdotuksia erityisesti siitä syystä, että av-direktiivin tulisi jatkossakin olla sektorikohtainen direktiivi. Suomi on lisäksi katsonut, että soveltamisalan laajentaminen streaming-palveluihin voisi johtaa perusteettomiin sananvapauden rajoituksiin.

Streaming-palveluiden sisällön valvonta olisi erittäin vaikeaa ja lisäisi tarpeettomasti hallinnollista taakkaa. Suomi pitää lisäksi tärkeänä, ettei direktiiviehdotus ole ristiriidassa sähkökauppadirektiivin (31/2000/EY) mukaisen välittäjien vastuuvapaussäännösten kanssa.

Valtioneuvosto katsoo edellä mainituin perustein tarpeelliseksi, että Suomen kantaa muutetaan joustavammaksi videonjakoalustojen osalta siten, että Suomi voi tukea yhdessä samanmielisten jäsenvaltioiden kanssa komission alkuperäistä ehdotusta.

Komission ehdotuksessa tilausvideopalveluille on esitetty uutta kahdenkymmenen prosentin määrällistä eurooppalaisten teosten kiintiötä, eikä ehdotus ole muuttunut työryhmäkäsittelyssä. Suomi katsoo edelleen, että määrällisten kiintiöiden asettamisen ei tulisi olla ensisijainen keino edistää eurooppalaisia sisältöjä. Mikäli sääntelyltä ei tässä yhteydessä voida välttyä, Suomi pitää kuitenkin tärkeänä, että sääntely olisi mahdollisimman joustavaa sekä tilausvideopalvelun tarjoajien että viranomaisten näkökulmasta ja lisäisi mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa.

Direktiiviehdotuksessa esitetään, että jäsenvaltiot voisivat velvoittaa lainkäyttövaltansa piirissä toimivia tilausvideopalveluiden tarjoajia osallistumaan eurooppalaisten teosten tuotannon rahoitukseen. Jäsenmaat voisivat velvoittaa myös toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevien tilausvideopalve-

luiden tarjoajat osallistumaan eurooppalaisten teosten tuotannon rahoitukseen silloin, kun ne suuntaavat palveluansa kyseisen jäsenvaltion asukkaille.

Puheenjohtajamaan kompromissiesityksissä soveltamisalaa on laajennettu myös lineaarisiin televisiopalveluihin. Suomi tukee rajat ylittävän eurooppalaisen sisällön edistämistä, mutta katsoo, että rahoitusosuuksia koskeva ehdotus heikentää osaltaan alkuperämaaperiaatetta, johtaa audiovisuaalisia mediapalveluita koskevien sisämarkkinoiden fragmentoitumiseen sekä luo epävarmuutta rajat ylittäviä palveluita tarjoaville toimijoille. Suomi pitää lisäksi ongelmallisena, ettei rahoitusosuuksien osalta ole tehty vaikutustenarviointia.

Suomi on pitänyt tärkeänä mainonnan määrällisen sääntelyn sekä tuotesijoittelua ja sponsorointia koskevien säännösten joustavoittamista media-alan kilpailukyvyn lisäämiseksi sekä toimintaympäristön tasapainottamiseksi. Komission ehdotuksessa mainonnan sääntelyä kevennettiin, mutta puheenjohtajan kompromissiesitysten myötä ehdotetuista joustoista on osin luovuttu. Suomi pyrkii käsittelyn kuluessa ja neuvottelutilanteen mahdollistamissa puitteissa edelleen siihen, että mainonnan sääntelyä kevennettäisiin ja katsoo, että erilaisia mediapalveluita koskevan sääntelyn välistä epäsuhtaa tulisi korjata ensisijaisesti purkamalla vanhaa televisiosääntelyä.

Suomi on työryhmässä vaatinut rahapelipalveluiden ja -markkinoinnin osalta oikeudellisen tilanteen selkeyttämistä ja pitää edelleen erittäin tärkeänä, että jäsenvaltioilla on jatkossakin toimivalta puuttua toisesta jäsenmaasta lähetettävään, kansallisen lain kanssa ristiriidassa olevaan rahapelimarkkinointiin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LiVL 17/2016 vp — U 50/2016 vp, jossa valiokunta on korostanut teknologianeutralisuuden periaatetta sekä katsonut, että sääntelyn tulee katsoa tulevaisuuteen ja mahdollistaa erilaisten mediapalvelujen tarjonnan ja saatavuuden kehittyminen. Valiokunta pitää Suomen alkuperäistä kantaa asiassa hyvänä ja katsoo, että aiempia kantoja on syytä pyrkiä edistämään siltä osin kuin sillä neuvottelutilanteessa voidaan edistää kokonaisuuden kannalta Suomelle järkevää ratkaisua. Valiokunta pitää tässä tilanteessa kannatettavana, että kantaa muutetaan valtioneuvoston esittämällä tavalla, jotta saavutetaan Suomen kannalta mahdollisimman hyvä ratkaisu, ellei se ole alkuperäisellä kannalla saavutettavissa.

Valiokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto ei kannata, että perinteisiä televisiopalveluita ja internetin välityksellä tarjottavia mediapalveluja koskevan sääntelyn epäsuhtaa korjataan asettamalla internetin välityksellä tarjottaville mediapalveluille uusia, yksityiskohtaisia velvoitteita. On syytä muuttaa Suomen kantaa joustavammaksi videojakoalustojen osalta, jotta Suomi voi tukea samanmielisten jäsenvaltioiden kanssa komission alkuperäistä ehdotusta. Valiokunta pitää tärkeänä, että eurooppalaista ohjelmatuotantoa edistetään, mikä osaltaan myös mahdollistaa paremmin suomalaisen ohjelmatuotannon markkinoillepääsyn.

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2017 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 17.5.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker